

Bukarest, 1946. július 22.

138

Szám : 150/pol.-1945.

Tárgy: A MNSZ nemzetiségi statutum-tervezete.

Hiv.szám: 129/pol.-46
Melléklet: 2 db.

1950/21/1146

A fenti szám alatt beszámoltam Miniszter Urnak a Magyar Népi Szövetség nemzetiségi statutum-tervezetének előkészítéséről és ismertettem a tervezet szövegét úgy, ahogy az f.évi június hó végén ismeretes volt. Időközben a Népi Szövetség udvarhelyi országos kongresszusa a tervezetet némileg módosított alakban elfogadta. A kongresszus lefolyásáról és a statutum-elfogadásának körülményeiről 146/pol.-46 sz. jelentésem számol be, ezuttal idemlékeltén a statutumnak a kongresszus által elfogadott szövegét, valamint dr.Nagy Gézának június hó 27-én az intézőbizottság ülésén a statutum ügyében elmondott beszédét terjesztem fel.

A tervezet 129/pol.-46 szám alatt felterjesztett szövegének és a most felterjesztett végleges szövegnek egybevetéséből kitűnik, hogy azoknak a fogyatékoknak egy részét, amelyeket a tervezet annakidején - megítélésem szerint - tartalmazott és amelyeket előző jelentésemben szóvá tettem, a végleges szöveg szerkesztői maguktól orvosolták. Más fogyatékok viszont bennmaradtak a tervezetben, amely ezenfelül sok helyes, új intézkedés mellett bizonyos újabb, kétes értékű rendelkezéseket is foglal magában. Ezek tekintetében dr.Nagy Géza felszólalása igen értékes megjegyzéseket tartalmaz.

Mindenesetre felhozhatók ezenfelül továbbra is a statutummal szemben mindazok az előző jelentésemben bővebben már kifejtett szempontok, amelyek nem a statutum szövegezésére ellen irányultak, hanem általában a kisebbségvédelem minden olyan rendszere ellen, amely a mai Romániában ezt a védelmet belső alaptörvényekkel kívánja biztosítani. Az e tekintetben akkor hangoztatott aggályaimat kénytelen vagyok teljes egészében fenntartani: változatlanul meggyőződésem, hogy az ilyen alaptörvény - még ha sikerülne is fog egy ilyen Romániában elfogadtatni - ma a kisebbségek számára itt biztosítékot nem jelent. Biztosítani azt, hogy a román többség a magyarság politikai, kulturális és gazdasági jogait többé-kevésbé tiszteletben tartsa - véleményem szerint - kizárólag az Egyesült Nemzetek, a nagyhatalmak, illetőleg a Közös-Európában leginkább érdekelt szomszédos nagyhatalom érdeklődésének valamilyen formában való felkeltése útján lehet. A magyar kormánynak éppen ezért - meggyőződésem szerint - mindent el kell követnie, hogy a romániai magyarság jogait nemzetközileg biztosítsa, ha pedig ilyen biztosító-gépezet létrehozása ezidőszáig megvalósíthatatlannak bizonyul, legalább is arra kell törekednie, hogy azok számára, a nemzetközi közvélemény érdeklődését nyerve meg.

Maga a MNSZ - úgy hiszem - tisztán látja ezt. Bár a statutummal bizonyos belpolitikai okokból, amelyek közt a magyar tömegek elkecseseredett hangulatának a választások előtti levezetése is nyilván szerepel, a Szövetség kénytelen volt a nyilvánosság elé lépni, Maga a Népi Szövetség vezetősége is úgy érzi, hogy a magyarság jogainak biztosítása terén a döntő lépést a magyar kormánynak kell megtennie. Amint azt fenti jelentésemben már említettem, az erdélyi magyarság a

G y ö n g y ő s i János Urnak,

Magyar Külügyminiszter,

B u d a p e s t

II. 10a

OL MAGYAR
KÖZPONTI LEVÉLTÁR

magyar kormányának ezirányu lépéseit nem csak hogy örömmel üdvözléné,
hanem azokat a magyar kormánytól el is várja. E tekintetben a kormány ke-
zét a Népi Szövetség véleménye szerint az általa megszövegezett statutu-
nak nem szabad megkötnie, a magyar kormányának olyan kérdésekben is fel
kell emelnie a szavát, amelyek tekintetében a Népi Szövetség eszidősze-
rint megszólalni nem tud.

Nékám s.k.

miniszteri tanácsos

ÚJ MEGYER
KÖZPONTI LEVÉLTÁR

Hozzászólás a Romániai Magyar Népi Szövetség nemzeti-ségi statutumtervezetéhez a Székelyudvarhelyen tartott kongresszus első napján, június 27-én lefolyt intézőbizottsági ülésen.

Elmondta: Dr. Nagy Géza tanár, intézőbizottsági tag.

Tisztelt Intézőbizottság! Kedves Testvérek! Abban reménykedtem, hogy e nagyjelentőségű nemzetiségi statutumtervezet nem oly módon fog határozathozatali végett az intézőbizottság elé terjesztetni, mint amilyen módon megszületett. Mivel azonban e reményem hiábavalónak bizonyult, kötelességemnek tartom az intézőbizottság elé tárni a tervezet előkészítésének körülményeit, hogy kellően mérlegelhessük; megértem-e ez a tervezet arra, hogy az intézőbizottság színe elé kerüljön, sőt az intézőbizottság hozzájárulása esetén a kongresszus tárgysorozataiban szerepeljen.

A MNSZ országos végrehajtóbizottsága május utolsó napjaira országos jogügyi értekezletet hívott össze Kolozsvárra. Tudomásunk volt arról előzőleg, hogy a MNSZ már korábban egy nemzetiségi statutumtervezetet dolgozott ki s ezt ismertette is a kormány egyes tényezői előtt. Ily előzmények után tűzte ki a MNSZ központi végrehajtóbizottsága az országos jogügyi értekezlet napirendjére egy nemzetiségi statutumtervezet kidolgozását. Az értekezlet előtt azonban a meghívottak nem ismerték a korábbi és ismeretlen sorsu tervazetét, nem kapták meg annak még a vázlatát sem, amelynek alapján felkészülhettek volna az országos értekezletre. Az értekezlet összeállítása jó volt igen nagyszámu jogász vett rajta részt, köztük nem egy kitűnő jogi szakember is.

A végrehajtóbizottság - úgy látszik - azt az iskolai módszert követte ezen az értekezleten, amely abban áll, hogy a tanár minden előkészítés nélkül egy megadott tételről dolgozatot írat az osztályával. Az eredmény egyformán lehet frappáns, középszerű vagy csapnivaló. Nézetem szerint a jogügyi értekezletnek nem sikerült frappáns eredményt elérnie.

Az értekezletet Demeter János dr. testvérünk vezette be pár szóra. A statutumtervezet kidolgozásának kiindulópontjául azt a reálpolitikai felfogást jelölte meg, hogy a statutumtervezetnek számolnia kell az adott politikai helyzettel. Értelmezve a nemzetiségi statutumtervezetben nem méretezhetjük túl vágyainkat és elgondolásainkat, hanem állandóan számolnunk kell a reális helyzettel. A romániai nemzetiségi kérdést fejlődési folyamatban levőnek kell tekintenünk s nem álltathatjuk magunkat azzal, hogy végleges és szilárd megoldásokat sikerül elérnünk. Ahogy a belpolitikai helyzet tovább fejlődik, oly mértékben fogjuk újra és újra módosítani a nemzetiségi statutumot, egyre inkább megközelítve az ideális célt.

Sajnos a jogügyi értekezlet szervezési hiba folytán zavaros menetűvé vált. Ahelyett, hogy mindjárt az első napon rátértünk volna a három napra tervezett jogügyi értekezlet lényegére, a nemzetiségi statutumtervezet kidolgozására, előbb egy jelentést kellett meghallgatnunk a közigazgatási sorozatmagyar nemzetiségi problémáiról, majd ezt egy hosszúra nyúló felszólalás sorozat követte: az egyes vármegyék kiküldöttek hosszadalmasan ismertették a vármegyék nemzetiségi sérelmeit s ez lefoglalta a jogügyi értekezlet első napját. Végül különböző szakbizottságokat küldött ki az értekezlet abból a célból, hogy ezek külön-külön dolgozzák ki a tervezet egyes fejezeteit. A bizottságok munkálatainak összehangolására az értekezlet egy egyeztető bizottságot állított össze. Már-már reménykedni kezdtünk, hogy az értekezlet mégis jó mederbe terelődik, s a bizottságok egynapi megfeszített munkával elvégezték a nekik kiosztott munkát. Meg kell jegyezmem azonban, hogy a jogügyi értekezlet tagjainak jelentős része nem osztozott be egyik szakbizottságba sem hanem a MNSZ aktivisták egy részét szervezési értekezletekre vonták el, mások nem kapván beosztást, elhagyták Kolozsvárt.

Az értekezlet harmadik napján került sor az egyeztető bizottság által készített szöveg felolvasására. Ekkor derült csak ki, hogy az egyeztető bizottság nem egyeztetette a szakbizottságok munkálatait, hanem önállóan kidolgozott egy statutumtervezetet s azt terjesztette a már nagyon megritkult értekezlet elé. E fordulat következtében a szakbizottságok munkálata

értelmüket veszítették s egyszerű határozati javaslatokká süllyedtek, amelyeket nem is terjesztettek az értekezlet színe elé.

Le kell szögezmem, hogy a felolvasott tervezet nem került érdemi megvitatás alá. Néhányan hozzászóltak ugyan s egyeseket felkért dr. Demeter János, hogy javaslataikat írásban adják be, de a szöveg nem módosult, legfeljebb annyi szolgált a jelenlevők megnyugtatóására, hogy a MNSZ tovább fog dolgozni a tervezet szövegén.

Eppen ezért érthető érdeklődéssel vártam, hogy milyen formában fogja a végrehajtóbizottság az intézőbizottság elé terjeszteni a tervezetet, s most hogy végighallgattam az egyszeri felolvasást, az az álláspont alakult ki bennem, hogy tekintetbe véve az előkészítés hiányosságait s azt a módot, ahogy a tervezet az intézőbizottság elé került, itt határozottan elhamarkodott lépésről van szó. Bár nagyon jól tudom, hogy a nemzetiségi statutumok nem évszázadokra rendezik az egyes nemzetiségek helyzetét, mégis tagadhatatlan, hogy egy nemzetiségi statutum kidolgozása és nyilvánosságra hozása sok tekintetben történelmi lépésnek tekintendő s azok, akik a statutumot előkészítik, igen nagy felelősséget kell hogy vállaljanak az érdeklét nemzetiséggel szemben. Az előkészítésnek az elhamarkodottságát csak tetézi az a körülmény, hogy most az intézőbizottság tagjai egyszeri felolvasás és hallás alapján kell, hogy hozzászóljanak a tervezet tartalmához és formájához. A magam részéről képtelenségnek tartom, hogy ilyen viszonyok között érdemben hozzá lehessen szólni a tervezethez.

Kellő jogi felkészültségű szakemberek hiányában hogyan tudjuk megmondani mi, az intézőbizottság tagjai, hogy magán- köz és nemzetközi jogi szempontból milyen értéke, súlya van ennek a tervezetnek. Milyen hiányosságai vannak, amelyek miatt a magyar nemzetiségünket nem kívánatos nehézségeknek és megpróbáltatásoknak tesszük ki? Melyek azok a leglényegesebb pontok, amelyeket a legnagyobb gonddal kell megvizsgálnunk és kellőképpen módosítanunk. Az adott viszonyok között lényegbevágó, szakavatott felszólalások helyett csak szövegekből álló, elcsépelet "hozzászólásokat" kapunk s az ügyet nem vizsgáljuk előbbre.

Demeter János dr. a statutumtervezet bevezetését megelőző bevezető szavaiban válaszolt délelőtti megjegyzéseimre és irreálisnak mondta azon álláspontomat, amely szerint egy európai nagy nemzetiségi kérdésének rendezése nem csupán belügy, hanem ugyanakkor Európának és közelebbről Délkelet-Európának is döntőfontosságú kérdése. Nyugodtan leszögezmem, hogy a délkelet-európai népek egy része önjelölésből nem képes a nemzetiségi statutumok betartására, mint ahogy az első világháború után is volt eset arra, hogy a kisebbségi jogokat nem tartották tiszteletben.

Ugy vélem, hogy én is reális alapon állok akkor, amikor abból a szempontból is mérleget a jelen tervezet, hogy ne vágjunk elébe a nemzetiségi kérdés európai rendezésének és ennél fogva ne idézzünk elő zavart e nagyjelentőségű és a békét szilárd alapokra helyező munkában.

Kétségtelen, hogy a Radescu-kormány által 1945 február 7-án kiadott 86.sz. nemzetiségi statutum nem megfelelő, nem is beszélve arról, hogy nem is került sor a végrehajtására. Márpedig az is biztató lett volna, ha a nemzetiségi kérdés megoldása érdekében legalább megkísérelték volna végrehajtani, legalább abban a nem kielégítő formában is, ahogy azt látrhozták. Ezzel a végrehajtás fontosságát kívánom hangsúlyozni, ami követelményként fenn áll a jó vagy rossz nemzetiségi törvényekkel szemben egyaránt. Látva a Radescu-statutum sorsát, indokolt ez a kétség, hogy sor kerül-e egy másik, mondjuk jobb statutum végrehajtására.

A jelenlegi társadalmi és politikai helyzetben - nézetem szerint minden statutumnál jobb a gyakorlati munka végét megfogni, megállapítani, hogy melyek azok a legsúlyosabb nemzetiségi kérdéseink, amelyeknek tekintetében égetően sürgős javulást kell elérnünk demokratikus népi érdekeink szempontjából, s e kérdések megoldásának kiküzdése végett a leghatározottabb és legkeményebb harcot kell azonnal megindítani.

Legyen szabad még utalnom arra, hogy nézetem szerint rendkívül szubjektív nézeteket állít fel magának a végrehajtóbizottság a statutumelkészítésénél akkor, amikor az itteni magyar nemzetiség helyzetét abból a szempontból kívánja rendezni, hogy pillanatnyilag mire nyílik lehetőség. A történelmi fejlődéstől meghatározott helyzettel számolni kell, azonban egy ala törvény elkészítésénél minél objektivebb szempontok és elvek rögzítésére kell törekednünk.

A statutumtervezet egyszeri felolvasása és végighallgatása alatt vajmi nehéz papírra vetni az egymásután felmerülő kérdéseket és megjegyzéseket. Eppen ezért elnézést kérek, ha a következőkben bizonyos rendszertelenséggel és teljesség tökéletes hiányával teszem meg észrevételeimet.

Először is meg kell állapítanom, hogy az itt felolvasott szöveg, bár nem teljesen azonos az országos jogügyi értekezleten elkészült szöveggel, a annál azonban nem jobb, sőt sok tekintetben pongyolább.

Nagy meglepetéssel hallom a tervezetből, hogy az országos magyar közművelődési tanácsot a MNSZ keretében akarják létrehozni anélkül, hogy a tervezet bárhol is a MNSZ-t közjogi személlyé deklarálná. Ebből következik mindjárt a tervezetben szereplő azon jogi lehetetlenség, hogy minden olyan kulturális vonatkozású kormányintézkedés, amelyhez előzetesen nem járul hozzá az az orsz. magy. közm. bizottság, törvénytelennek nyilváníttatik.

Nem esik szó a statutumban arról sem, hogy a nemzetiségi oktatás rendezéséről külön nemzetiségi oktatási törvény kell, hogy gondoskodjék a statutum alapelveinek figyelembevételével.

Nem beszél a statutum az állami magyar tanügyigazgatásról s ezzel hallgatólágesan lemond egy olyan vívmányunkról, amely a valóságban már megvan, csak a törvénybe iktatásra késik.

Meggondolandónak találom a tervezet azon pontját is, amely szerint nemzetiségi és nyszámunknak megfelelően kell részesednünk az állami tanügyi költségvetésből. Sok időnek kell eltelnie, amíg megszűnik az a veszély, hogy a követelésünket formászerint teljesítik ugyan, de a valóságos költségvetés összegeit ügyes fogásokkal elrejtik és a mi avatatlan és jóhiszemű szemünk elől.

Jogilag és közigazgatásilag lehetetlennek találom a statutum azon kitételét, hogy a magyar tanügyi, közművelődési költségvetést a MNSZ, illetőleg ennek orsz. magy. közm. bizottsága készíti el. Köztudomású, hogy a költségvetések elkészítése hivatali úton történik s ez teljesen a minisztérium hatáskörébe tartozik. A MNSZ legfeljebb támogathatja politikai úton a magyar intézmények költségvetési igényeit, a nemzetnevelésügyi minisztérium hatáskörét azonban nem sajátíthatja ki. Egy még szemléletesebb példa: a magyar egyetem, mint minden egyetem törvényben biztosított autonómiát élvez. Hogyan követelheti akkor a közjogi személlyé nem nyilvánított s ennél fogva politikai szervezetként működő MNSZ azt az autonóm magyar egyetemtől, hogy költségvetését ne közvetlenül a nemzetnevelésügyi minisztériumhoz terjessze fel, amellyel szemben is autonómiát élvez, hanem a MNSZ-hez nyújtsa be s majd ez fogja beilleszteni a magyar tanügyi, közművelődési költségvetésbe?

A ma még csak demokratizálódási folyamatban levő társadalmi és állami berendezkedés mellett kellemetlen meglepetésekre adhat okot a tervezetnek az a rendelkezése, amely szerint községenként és megyénként tanintézetek helyiségeinek és felszerelésének annyi százaléka biztosítandó a magyar tanügy részére, ahány százalékat az illető területen a magyar nemzetiség kitesz. Az ilyen általánosságban mohgó fogalmazás a legsúlyosabb veszélyeket rejt magában s nemcsak a magyarságnak, hanem magának a kormánynak is súlyos gondokat okozhat.

A tervezet azt mondja, hogy a magyar iskolákban elsősorban alkalmazandók magyar tanerők. Mi most egy éve napokon át vitattuk ezt a kérdést a nemzetnevelésügyi minisztérium illetékes tényezőivel s az azóta eltelt hónapok folyamán már miniszteri rendeletekben is érvényre jutott a még akkor kifogásolt szempontunk, hogy t. i. román iskolákban román, magyar iskolákban magyar tanerők tanítsanak. Miért kell akkor most a statutumban egy nem a jelenlegi helyzetnek megfelelő helyzetet statuálni? Ez a pont is azt az aggodalmat igazolja, hogy a kellő alaposság nélkül összeállított tervezet hiányosságai, tévedései igen súlyos gondokat fognak még okozni a MNSZ-nek s még inkább az elsősorban érdekelt erdélyi magyarságnak.

A tervezet a nemzetiséggellenes vétéseket és bűnöket a Radescu statutum végrehajtási utasításában szereplő szankciókkal kívánja büntetni. Kérdem: elvi és gyakorlati szempontból annyira azonos-e a Radescu-statutum és ez a tervezet, hogy minden további nélkül egy mondattal egy nevezőre hozhatók a két statutum ellen vétőkre alkalmazandó szankciók? Ha mi a Radescu-féle statutum hatályon kívül helyezésére törekszünk az új statutum előkészítésével, nem kell-e akkor arról is gondoskodnunk, hogy a szankciók terén i

terén is minél hatékonyabb és konkrétebb javaslatokkal álljunk elő?
Rendkívül különösnek tartom a jogorvoslatnak azt a módját, amely összekéri a közigazgatási és igazságügyi szervek hatáskörét. A vármegyei nemzetiségi bizottság határozata ellen az ítéletábla mellett működő nemzetiségi tanácshoz, innen a nemzetiségi minisztérium mellett nemzetiségi tanácsához s onnan a Semmitőszék nemzetiségi tanácsához lehet a statutum szerint fellebbezni. De hiszen ebben az esetben ez a statutum valósággal felborítja az egyes közigazgatási és igazságügyi hatóságok hatáskörét s a statutum érvényesítése érdekében új törvénykezéssel kell megállapítanunk a szóbanforgó hatóságok és bírói fórumok egymáshoz való viszonyát. É ponton nem látom egyáltalán érvényesülni azt a "reálpolitikai" szempontot, amely szigorúan a lehetőség határain belül mozogva rendezi nemzetiségi jogainkat és jogvédelmünket. Sőt, mintha a jogi és közigazgatási szaktudással is valami zavar volna ...

Meggondolandó az is, hogy helyes-e hogy a legfelsőbb nemzetiségi tanács 4 és nem 6 románból álljon. Nézetem szerint e tanácsban a magyarságot a taglétszám fele illeti meg, míg a másik félen a románság és egy-két más nagyobb nemzetiség képviselői kellene hogy osztozzanak.

A nemzetiségek ellen vétő nem nemzetiségi tisztviselővel szemben a tervezet a 15 %-nál kisebb nemzetiséggel bíró területre való áthelyezést írja elő büntetésként. Ez is a statutum át nem gondoltságát bizonyítja: egy ilyen gyűlölködő elemet így hajlandó reá szabadtani a tervezet a legsúlyosab helyzetben maradó szórványvidékre, amelynek kiszolgáltatott lakosságát képes kitenni egy ilyen elem bár jogtalan, de kétségtelenül érthető bosszújának. Javasolom, hogy az ilyen tisztviselőt olyan vidékre helyezték át, ahol szó sincs nemzetiségi kérdésről, vagy pedig egyenesen bocsássák el a közszolgálatból.

Nem vagyok jogász, de mégis aggaszt a tervezetben sok helyütt érvényesülő felsorolt jelleg, mivel köztudomásuk, hogy nincsen olyan felsorolás amelyből nem maradhatna ki vagy amelyhez ne volna hozzátehető valami. És ha már ezt a módszert használja a statutum, akkor miért nem foglalkozik tüzetesebben az erdélyi magyarság nagy autonóm intézményeivel: a szövetségi központokkal, az EMGE-vel, az Erdélyi Múzeum Egyesülettel, Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesülettel, a Székely Nemzeti Múzeummal, a tanulmányi alapokkal, a Csíki Magánjvakkal, azokkal az intézményekkel, amelyeknek védelméért 1920 és 1940 között nem egy esetben kellett nemzetközi jogorvoslatért és védelemért folyamodnunk. És amelynek jogi helyzete ma is oly aggasztó!

A statutum lakonikusan megállapítja, hogy az állam nyelve a román. Ezt nem is lehet kétségbevonni, azonban ne felejjük el, hogy a tervezet egyik legfőbb igyekezete éppen az, hogy az államélet bizonyos vonatkozásában az állam nyelvével egyenrangúvá tegye a bizonyos százalékot elérő nemzetiségek nyelvét is. Eppen ezért, hogy ez a látszólagos ellenmondás eltűnjék, javaslom, hogy e lakonikus mondat egészítettessék ki azzal, hogy az alább vagy fennebb megállapított arányszámban jelenlevő nemzetiségek nyelve az államélet bizonyos területein és bizonyos fokozatokig egyenrangú az állam hivatalos nyelvével.

Felszólalásomban elsősorban a tanügyi pontokat vettem vizsgálat alá, tekintettel, hogy immár másfél éve legállandóbban e téren szolgálom magyar nemzetiségünket. Ugy vélem, hogy megállapításaim így is eléggé bizonyították azon tételemet, amelyet kiindulópontként szegyeztem le, hogy t.i. e nemzetiségi statutumtervezet elhamarkodott alkotás. Ha nem untatnám a t. Intézőbizottságot, hajlandó volnék bírálat alá venni e tervezet stílusát is, pusztán irodalmi, nyelvtani szempontból, hogy ezzel is bebizonyítsam a tervezet elcsúsztatottságát. Pedig higgyék el a Testvérek, hogy a stílus is döntő fontosságú egy törvénytervezetben, hiszen a jogi bonyodalmak, a rosszindulatú félremagyarázások és igaztalan vádak seregét idézheti elő a nem szakszéri stílus.

Ime ezek az észrevételeim egyszeri hallás után és anélkül, hogy jó jogi szakértő volnék. Ha egy középiskolai tanár ennyi mindent észrevehet, akkor mennyi mindent vehetne észre egy kellőképpen képzett nemzetközi jogász aki tisztában van a nemzetiségi jogvédelem nemzetközi irodalmával.

A MNSZ saját presztízsén túl elemi emberi jogokat veszélyeztet akkor, amikor egy ilyen szöveget a nyilvánosság elé hoz és sok tekintetben a demokratikus román kormányt is zavarba hozza. Még vagyok győződve arról, hogy akik tárgyilagosan végighallgatták ismertetésemet és megjegyzéseimet,

azok belátják legjobb szándékukat, amikor azt javaslom a t. Intézőbizottságnak, hogy a nemzetiségi statutumot vegye le az Intézőbizottság és a kongresszus napirendjéről. Egyben tisztelettel javaslom, mivel a Radescu-statutum alkalmatlanságáról és meg nem felelő voltáról magam is meg vagyok győződve, hogy a MNSZ tegyen javaslatot a kormánynak egy újabb és valóban végrehajtandó nemzetiségi statutum kidolgozására, felajánlva ehhez minden rendelkezésére álló és felhasználható jogász és politikai szakértőjét az erdélyi illetőleg a romániai magyarságnak.

ÚJ M. GYER
KÖZPONTI LEVÉLTÁR